Nádori László

Az Európai Unió és a magyar sport

Az uniós csatlakozási folyamatban a magyar sportnak, különösen az évszázados, sikeres múltra tekintő versenysportunknak kitüntetett szerep juthat. Az elmúlt évszázadban a tagországok sportszövetségei, olimpiai bizottságai, továbbá sportegyesületek, sportklubok velünk szoros kapcsolatban alakították ki jelenlegi fejlett sportéletüket. A magyar sport, bátran állítható, az európai sport szerves, alkotó része.

A csatlakozástól azt várjuk, hogy általa a sport társadalmi, gazdasági elismertsége, támogatottsága nőni fog, jobban érvényesül az egészség- és sportkultúra kölcsönhatása, fiataljaink látóköre szélesedik, sportintézményeink előnyös együttműködést alakítanak ki az Európai Unió, az Európa Parlament és az Európai Tanács sporttagozataival.

Európai szintű egyetértés van abban, hogy a sport széles körben űzött, kedvelt emberi tevékenység, közérzetjavító, betegségmegelőző hatása van, a sport a kulturális és az etnikai különbségek áthidalásának kitüntetett eszköze, egyben figyelemreméltó gazdasági tényező.

Az Európai Unió népeinek milliói vesznek részt különböző sporttevékenységekben. Vannak, akik kedvtelésből horgásznak, futnak, kerékpároznak, úsznak. Mások előnyben részesítik a labdás sportokat. Mintegy 130 millió főre tehető a szabadidős és versenysportolók száma az Unió 15 tagországában. *(1. táblázat)* A fiatalok 54 százaléka sportegyesületi tag. Nagy szerepet játszik a sport a körülbelül 37 millió fogyatékos ember integrációjában, életminőségének javításában. 1999-ben Európa adott otthont 77 világbajnokságnak és 102 Európa-bajnokságnak. A modern sportok bölcsője – kevés kivétellel – Európa.

Az európai hivatásos és szabadidősport figyelemreméltó gazdasági jelenség, mert sok pénz és sok munkahely rejlik benne. A pénzvilág érdeklődése nemcsak a sportpályákra irányul, hanem a közvetítési jogokra, sportárukra, sporthoz kapcsolódó egyéb tevékenységekre, amelyekre természetesen érvényesek az EU gazdasági és versenyszabályai.

Az Európai Unió mindezekért fontos kulturális jelenségként tartja számon a sportot, továbbfejlesztését feladatának ismeri el.

Történeti előzmények

A második világháborút követően az európai népek körében erősödött a tartós béke utáni vágy. Az Európai Szén- és Acélközösség (ECSC) teremtette meg az együttműködés alapjait. (1952. Párizsi Szerződés; Belgium, Franciaország, Hollandia, Luxemburg, Németország és Olaszország részvételével.) 1958-ban az együttműködés szorosabbá vált az Európai Gazdasági Közösség és az Európai Atomközösség (Euratom) megteremtése révén. (A Római Szerződések; az európai jogrend alapjául szolgálnak.) 1967-ben pedig az európai közösségi intézményeket az Európai Közösségbe vonták össze. A belső piaci, anyagi, műszaki adózást érintő korlátok elhárítása, mérséklése az 1987-ben megalkotott „Egységes Európai Akta” létrejöttével vált lehetővé. Ezzel együtt a tagországokban számos nemzeti jog megváltoztatása is szükségessé vált.

1992 februárjában a Maastrichti Szerződés az Európai Unió létrejöttét jelentette. A belső piac megszületése feltételt nyújtott egy lépcsőzetes gazdasági és vámunió to-

vábbfejlesztéséhez, egyidejűleg a politikai együttműködés elmélyítéséhez. A szerződés, a tagországi ratifikációt követően, 1993. november 1-én lépett hatályba. Ezzel a nemzetközi jog szerint megalakult az Európai Unió. Ez természetesen nem azt jelenti, hogy egy európai kormányzattal rendelkező „Európai Állam" jött létre. A jelenlegi EU tulajdonképpen egy sajátos lépcsőfok az európai integrációban. Formája nyitott, tehát dinamikusan változó is lehet. Ezt a nyitottságot igazolja az a fejlemény, hogy a Maastrichti Szerződést már 1996-ban, majd 1997-ben módosították a tagállamok.

A sport eredetileg nem szerepelt a szerződésekben, de a közösségi jog, főként a gazdasági-versenyjog, a belső piac szabályai szükségképpen érintették kezdettől fogva a sportot is. A tagállamok többsége, továbbá az európai nem-kormányzati ernyőszervezetek, mindenek előtt az Európai Sportszövetség (ENGSO) és az Európai Olimpiai Bizottság (EOC) egyetértenek abban, hogy az EU alap-okmányában a sportot meg kell említeni.

Annak ellenére, hogy az EU nem törekszik új hatáskörök felvételére, a sportot, jelentőségének megfelelően el kell ismernie, egy sportról szóló cikkely alapszerződésbe iktatásával. Ezt tette az EU a kultúrával 1992-ben.

A sportra vonatkozó fejezet betagozódása az alapszerződésbe megteremtené azokat a jogi alapokat, amelyek a sportot még szorosabban kötnék az EU, ezzel a tagállamok jogrendjébe.

Az 1997. október 1-én aláírt Amsterdami Szerződés függelékében a zárónyilatkozatok között szerepel a sportról szóló állásfoglalás. Ebben az aláírók elismerik a sport társadalmi jelentőségét, különös tekintettel az identitás formálására és a népek közötti összetartozás erősítésére. Az aláírók felhívják az Európai Unió tagjainak, testületeinek figyelmét arra, hogy hallgassák meg a sportszervezetek véleményét, amikor sportról szóló ügyek vannak napirenden. Különös figyelmet kell szentelniük az amatőr sport sajátos igényeinek.

1999. május 21-22-én a görögországi Olympiában első ízben rendezett sportról szóló konferenciát az Európai Unió Bizottsága. A résztvevők képviselték az európai sport kormányzati és nem-kormányzati testületeit. Az EU Bizottság konferenciája a következőkben foglalta össze sporttal kapcsolatos álláspontját:

– elismeri a sport sajátos szerepét, nagyra értékeli nevelési, közegészségügyi, szociális integrációs, kulturális és gazdasági funkcióit;

– felismeri, hogy a sportnak szembe kell néznie az üzleti kelepcékkel, miközben meg

Az Európai Unió tagországai
1958. Belgium, Franciaország, Hollandia, Luxemburg, Németország, Olaszország
1973. Dánia, Írország, Nagy-Britannia
1984. Görögország
1986. Portugália, Spanyolország
1995. Ausztria, Finnország, Svédország

Társult országok
1987. Törökország
1990. Ciprus, Málta
1992. Norvégia, Svájc
1994. Lengyelország, Magyarország
1995. Bulgária, Észtország, Lettország, Litvánia, Románia, Szlovákia
1996. Csehország, Szlovénia

1. táblázat

kell védenie az ifjúság egészségét, eredményes küzdelmet kell folytatnia a dopping terjedése ellen;

– a Bizottság porttal kapcsolatos állásfoglalásainak rugalmasan kell kezelniük a gazdasági versenyszabályokat, a sportot be kell vonni az őt körülvevő közösségi politikába.

Sporttörténelmi jelentősége van annak, hogy Helsinkiben 1999. december közepén az Európai Unió közzétette – a májusi konferencia ajánlásainak megfelelően – a sporttal kapcsolatos állásfoglalását, amely szerint meg kell őrizni az európai sportstruktúrákat, mindenek előtt a kormányzati és nem-kormányzati sportintézményeket, meg kell teremteni a sportintézmények harmonikus együttműködésének feltételeit, segíteni kell a sport szociális funkciójának érvényesülését.

Innen egy lépés a sport becikkelyezése az EU alapokmányába, talán a következő EU-csúcs idején. Remélhető, hogy a tagországok mindegyike támogatja majd az EU első sportkonferenciáján megfogalmazott ajánlásokat. Ez ugyanis feltétele az alaptörvény kiegészítésének, módosításának.

Továbbra is kulcsfeladat vár az európai nem-kormányzati ernyőszervezetekre, mindenekelőtt az Európai Sportszövetségre és az Európai Olimpiai Bizottságra. Ezen a téren támogatóként szerepelt több ízben az Európai Labdarúgó Szövetség (UEFA) is. Meggyőződésem, hogy a társult országok – közöttük hazánk – állami és társadalmi sportvezetői hathatós segítséget fognak nyújtani a sport európai méretű elismertetéséhez.

AZ EU belső piacának alapkövetelményei

1993. január 1-én tehát a Maastrichti Szerződés hatályba lépésével valóban létrejött a határok és a gazdasági sorompók nélküli belső piac, ugyanakkor nem szűntek meg a nemzeti és helyi kulturális sajátosságok, a sokszínűség a nyelvhasználatban, a nemzeti és helyi hagyományok ápolásában. Az EU-támogatás a szubszidiaritás elve alapján történik. Vagyis az EU csupán olyan területeken fog működni, beavatkozni, ahol az EU-szinten hozott rendelkezések a tagországok intézkedéseinél kedvezőbb hatásúak lehetnek. Minden más rendszabályt maguk a tagállamok hivatottak meghozni.

A belső piac működése – a 15 tagállamban, 370 millió lakos piacán – négy alapkövetelményre épül.

A lakóhely szabad megválasztása, szabad személyforgalom

Valamennyi EU-honos polgárnak jogában áll oda utazni, ott tartózkodni, lakni, valamint dolgozni, ahol azt jónak látja. Ilyen módon például a hivatásos sportolók előtt új esélyek, lehetőségek nyílnak meg. Ez a szabályozás problémát is okozhat. Hátrányos helyzetet teremthet például néhány nemzeti sportszövetségnek, továbbá nevelő sportegyesületeknek, mert a sportoló, szerződésének lejártakor, ellenszolgáltatás nélkül szabadon igazolható. Új szabály az is, hogy nem lehet korlátozni az EU-ban honos sportolók létszámát az egyes csapatokban. Ez a szabályozás még nem érinti a nem-tagállamok, így hazánk sportját a belső rendelkezéseket, például a külföldiek számának esetleges korlátozását a különböző sportági csapatokban. A problémák megelőzése érdekében az EU egységes átigazolási rendszer bevezetését tervezi.

A szolgáltatások szabad áramlása

Ez a szabály a szolgáltató vállalkozásoknak, egyéneknek nagyobb teret, lehetőséget nyújt, ugyanakkor a belföldi piac szereplőinek erősebb versenyt, kihívást jelent. Igaz, ezzel szolgáltatásaik javítására kényszerülnek. Várhatóan jobb körülmények között rendezik majd az egyesületek a sportversenyeket, mérkőzéseket és jobb, színvonalasabb teljesítményt nyújtanak majd a sportolók is. A szolgáltatások szabad áramlásának szabályozása sok ponton összefügg a munkahely szabad megválasztásával.

Az áruk szabad mozgása

Az áruk, cikkek szabadon forgalmazhatók az EU területén. Megszűnnek a kereskedelmi akadályok, új értékesítési csatornák nyílnak meg, elmélyül a gyártók és a forgalmazók közötti verseny. A szabad árukereskedelem természetesen a sportszerekre is vonatkozik. A belső piac létrejöttével, 1993 óta semmiféle formalitásra nincs szükség az árucikkek időszakos behozatalakor. A sporteszközök és cikkek behozatala kevés kivétellel semmiféle korlátozás alá nem esik.

A tőke szabad mozgása

Az EU-polgárok szabadon vihetik devizájukat egyik tagállamból a másikba. Kereshetik a legelőnyösebb befektetési lehetőségeket. Ugyanez vonatkozik a sportgazdaságra is, például egy klub részvényeinek megvásárlásakor, klubalapításkor. A szabad tőkeforgalomról szóló rendelkezések a sport esetében a magán-szponzorok országokat átfogó részvételekor, illetve a nagy sportesemények be befizetések esetén merülnének fel. A szabad fizetőeszköz-forgalom a sport szempontjából akkor juthat jelentőséghez, ha határokon áthaladó fizetési ügyletek bonyolódnak le, például nemzetközi versenyeken díjfizetések, közvetítési jogokból származó bevételek esetén.

Politikai szövetség

A belső piac létrejötte hatékonnyá és teljessé teheti az európai politikai szövetségi rendszer működését. A tagállamok törekedni fognak a kül- és biztonságpolitika, a belpolitika és az igazságszolgáltatás terén az együttműködésre. Mindez a sport létezésének, fejlődésének kedvező gazdasági és politikai kereteket ad. A szociális biztonság körébe tartozik például az egészség védelme, erősítése többek között a sport révén. Ide sorolható a munkavállaló biztonságának garantálása, a sportszerződések érvényessége.

A majdani EU-tag Magyarország – a jogharmonizáció következményeként – kénytelen lesz ugyan lemondani szuverenitásának egy részéről, ugyanakkor helye és szavazati joga lesz az EU-szervezetekben, a többi tagállammal együtt befolyásolhatja az Európai Unió politikáját. Szabaddá válik hazánk számára, a magyar vállalatok és egyének számára az európai belső piachoz vezető út.

Az európai sport szervezetei

CDDS (Comité Directeur pour le Développment du Sport), az Európa Tanács Sportfejlesztési Bizottsága

1978-ban alapították. Fő feladata az európai sportminiszterek konferenciáinak előkészítése, a határozatok végrehajtásának figyelemmel kísérése. A CDDS kezeli az Európa Tanács sport-pénzügyeit, szemináriumokat, munkabizottsági (workshop) üléseket szervez a fontos, időszerű sporttémákban, amilyen például a sport gazdasági jelentősége, Fair Play, tolerancia, rasszizmus és sport, a kelet-európai országok sportjának támogatása. Munkáját formálisan összehangolja az Európai Bizottság kormányzati testületeivel, az Európai Sportkonferenciával és az európai nem-kormányzati szervezetek ernyőszervezeteivel, főként az ENGSO-val és az EOC-vel. A bizottság ülésein a tagországok két képviselője, valamint a nem-kormányzati oldal meghívott megfigyelői vesznek részt. A CDDS tehát kormányzati testületként hozza meg döntéseit.

ESMC (European Sports Ministers Conference), Európai Sportminiszter Konferencia

A konferencia az Európa Tanács legmagasabb szintű sportpolitikai fóruma. Résztvevői az Európa Tanács tagországainak sportért felelős miniszterei, így a magyar sportminisz-

ter teljes jogú tagja a konferenciának. A konferencia előkészítéséért a CDDS a felelős. Az ESMC az elmúlt két évtizedben fontos döntéseket hozott. Ezek közül kiemelkednek a következők: „A sportrendezvények következményeiről" (1985) és „A doppingolás elleni egyezmény" (1989). Ezek az egyezmények nemzetközi jog szerinti szerződések, amelyek a tagországok szoros együttműködését tételezik fel. Rhodosz szigetén, 1992-ben az ESMC határozatot hozott az Európai Sport Charta megalkotásáról.

ENGSO (European Non-Governmental Sports Organisations), Európai Sportszövetség
Az európai országok sportszövetségeinek csúcsszervezete, tanácskozási joggal rendelkezik az Európa Parlamentben. Tagszervezeteinek száma: 40. Évente egy közgyűlést és egy tanácskozó fórumot tart. Az ENGSO az európai sport sajátos, nem-kormányzati érdekeit koordinálja és képviseli, elsősorban az EU-fórumokon. Integrációs munkacsoportja és Ifjúsági Bizottsága végez kiemelkedő tevékenységet.
A Magyar Sportszövetség 1992 óta tagja az ENGSO-nak. 1996-ban a koppenhágai közgyűlésen a Magyar Sportszövetség elnökét, Nádori Lászlót beválasztották az ENGSO Végrehajtó Bizottságába.

ESK (Europäische Sportkonferenz), Európai Sportkonferencia
1971-ben kormányzati és nem-kormányzati sportszervezetek ösztönzésére hozták létre. Az első találkozót l973-ban Bécsben tartották. A hidegháború felszámolásáig az ESK adott fórumot a nyugati és a keleti sportvezetők találkozóinak. Később a nyolcvanas években átfogó, európai sportfórum szintjére emelkedett, amelyen a kormányzati és nem-kormányzati sportszervezetek képviselői egyenrangú félként vettek részt. 1995 óta Bécsben működik az ESK állandó titkársága.

EOC (European Olympic Committee), Európai Olimpiai Bizottságok
Az európai országok olimpiai bizottságainak ernyőszervezete. Célja az olimpiai eszme ápolása, mindenekelőtt az ifjúság körében. Támogatja a nemzeti olimpiai bizottságok közötti együttműködést, megszervezi a tagszervezetek közötti információ-cserét. A Nemzetközi Olimpiai Bizottsággal együttműködve koordinálja az Európára vonatkozó Olimpiai Szolidaritási Programot.

A magyar sportvezetők jelen vannak az európai testületekben. Jelentős szerepet játszik az európai sport közvetett irányításában két kiváló sportdiplomatánk, *Schmitt Pál,* a NOB Végrehajtó Bizottságának tagja és *Aján Tamás,* a Nemzteközi Sporszövetségek Szervezetének (AGFIS) alelnöke. Számos magyar sportvezető vesz részt a különböző sportágak európai testületeiben is.

Európai Közösség Bírósága

1958 óta működik, székhelye Luxemburg. A Bíróság ellenőrzi az EU szerződéseinek jogszerű alkalmazását. A Bíróság dönt vitás esetekben a szerződések értelmezését illetően is. Döntései véglegesek, megtámadhatatlanok. A sportvilág elsősorban a Bosman-eset (1995) óta tud létezéséről. 1971 óta hét jelentős, vitás ügyben hozott végleges döntést. Ezek az ügyek a diplomák elismerésével, a sportolók átigazolásával, játékosigazolással, a szerencsejátékok összhangba hozásával, külföldieket érintő korlátozásokkal stb. voltak kapcsolatban. A tagállamok számára lehetőség nyílik arra, hogy az Európai Közösség Bírósága elé vitt eljárások esetében állásfoglalásukat ismertessék. A Bíróság állásfoglalása alapján biztosra vehető, hogy az egyik EU-országból a másikba történő átigazoláskor nem lehet lelépési díjat követelni. A szabály hatálya egyelőre az országon belüli igazolásra nem terjed ki.

A sport gazdasági, társadalmi jelentősége Európában

A világkereskedelem 2,5 százaléka és az EU bruttó belföldi termékek 2 százaléka a sport-szektoron keresztül realizálódik. Az EU-államokban milliárdokat fordítanak sportberuházásokra. Dániában körülbelül 10.000 sportklub működik, 1,85 millió taggal. (A lakosság 36 százaléka.) Hollandiában minden második ember sportol valamilyen szinten. Nagy-Britanniában a magánháztartások összkiadásában 6. helyen állnak a sportkiadások. Olaszországban a labdarúgó bajnokság élvonalának mérkőzéseit 10 millió néző látogatja. Portugáliában az „A Bola" nevű sportújság 170.000-es példányszámával vezető szerepet játszik a belföldi sajtópiacon. Ausztriában 14.000 sportegyesület működik, 2,5 millió taggal.

Az Európa Tanács vizsgálta a sport gazdasági jelentőségét Európában. Az elemzésbe bevont országokban 1990-ben az összes fogyasztási kiadásoknak átlagosan körülbelül 2 százalékát fordították sportra. A sportra fordított kiadások általában ugyanolyan arányban növekedtek, mint amilyen mértékű volt a vizsgált ország gazdasági növekedése. Németországban a foglalkoztatottak összlétszámának 2 százaléka sporttevékenységekkel kapcsolatos területen dolgozik és a sport a bruttó nemzeti termékből 1,4 százalékkal részesedik. Ez megfelel az összmezőgazdasági tevékenységből származó termék mennyiségének. A sport évente körülbelül 16,5 milliárd Euro értékű árucikkre és szolgáltatásra vonatkozó keresletet hoz létre.

Emelkedőben van az európai népesség sport-aktivitása. Az ezzel együttjáró keresletnövekedés magával hozza az infrastrukturális ellátás állandó emelkedését, valamint a foglalkoztatottság növekedését. A sportegyesületek és szövetségek professzionalizálása, a sportmanagement és adminisztrációs tevékenység szélesedése, a magánvállalkozók sportszolgáltatásai kínálatának fellendítése, az intenzívebb, nagyobb ráfordítással készülő sporttudósítások az elektronikus és az írott sajtóban lehetnek a foglalkoztatottság növekedésének okai. A sport különböző területein foglalkoztatottak aránya az összes foglalkoztatottak 2 százalékára emelkedett.

Az EU-államokban a sportolók, a sportrendezvények résztvevői általában maguk viselik a sportolással, a sportversenyek, mérkőzések látogatásával kapcsolatos költségeket. Jelentős pénzösszegek áramlanak azonban a sportba az állami költségvetésből, a sportfogadás nyereményének felosztása révén. A legnagyobb támogatók a helyi önkormányzatok. A sportra fordított összkiadások 1990-ben a bruttó nemzeti termék 0,56 százaléka és 3,47 százaléka között mozogtak, az egyes államoktól függően.

Az EU különböző célú támogatási programjai között az Eurathlon Program kifejezetten a sport támogatását szolgálja. Ez a program 2000-től újra megnyílik, várhatóan több millió Euro összeggel. Legalább három ország valamely szervezetének közös eseményét támogatja az Alapprogram Tanácsa. A három ország egyike lehet társult ország is, például hazánk valamely sportszervezete. A támogatás általában fedezi a rendezési költségeket.

A program jelenleg – várhatóan a jövőben is – a következő területek támogatását tartalmazza:

– integrációval összefüggő csere-események, amelyek az államok közötti jobb megértést segítik elő;
– a rasszizmus, az erőszak ellen folyó küzdelem erősítése, a nők és férfiak esélyegyenlőségének elősegítése;
– az egészség megőrzése érdekében végzett sporttevékenység;
– sportvezetők, edzők továbbképzése, sportcsapatok csereprogramja;
– Közép- és Kelet-Európa, valamint a Földközi-tenger melléke lakosainak sportba kapcsolása.

Ország, lakosság száma	Állami	Önkorm.	Szerencsejáték	Szponzori	Összesen
Ausztria 8 millió	12,47	68,75	31,73	30	142,95
Belgium 10,13 millió	35	65	17	45	162
Csehország 10,5 millió	32,62	9,5	19,2	22,1	83,42
Dánia 5,22 millió	–	289,9	81,4	–	371,3
Egyesült Királyság 58,4 millió	84,25	1100	308,8	371	1864
Észtország 1,5 millió	2,77	4,89	–	4,07	11,73
Finnország 5 millió	–	344,1	68,82	34,41	447,33
Franciaország 58,1 millió	1140	3810	120	880	5950
Hollandia 15 millió	21,6	470,7	30,573	232,5	755,37
Izland 270 ezer	0,72	11,04	0,0039	3,59	15,356
Izrael 5,7 millió	8,14	32,57	40,71	–	81,42
Lengyelország 39 millió	48,85	–	97,7	–	146,55
Litvánia 3,75 millió	4,48	5,8	0,15	6,51	16,94
Magyarország 10,02 millió	16,28	13,51	2,17	5,45	37,41
Norvégia 4,3 millió	28,5	61,97	–	61,07	152,44
Olaszország 56 millió	31,96	1,26	568	978	2837,96
Portugália 10 millió	41,04	215,44	30,78	10,26	297,52
Svájc 7,3 millió	38,89	394,11	39,41	164,21	637,32
Svédország 8,5 millió	64,64	422,9	120,83	21,14	629,51
Szlovákia 5 millió	7,84	–	6,53	–	14,37
Szlovénia 2 millió	4,2	14,7	0,74	42,55	62,19

2. táblázat. Sporttámogatás Európában millió ECU-ban (1998. január. 8., 1 ECU = jelenleg 223,50 Ft)

Vannak még más EU-programok, amelyeket sportprojektekkel ki lehet bővíteni:
– a testi fogyatékosok sportolásának segítése;
– az „Ifjúság Európáért" program;
– a Leonardo Szakképzési program;
– a Socrates oktatási program;
– a hátrányos helyzetű régiók szerkezetátalakítása;
– a testvérváros-kapcsolatok sportprogramjai.

Nincs tudomásom arról, hogy magyar sportintézmény pályázatot nyújtott volna be az elmúlt néhány évben sporttámogatás elnyerése céljából bármelyik EU támogatási programhoz.

Diplomák elismerése

A munkahely szabad megválasztásának előfeltételeihez szorosan hozzátartozik a szakmai képzés és a felsőfokú végzettségek összehasonlíthatósága. Eszerint azok a személyek, akik hazájukban megszerezték a szakképzésüknek megfelelő diplomát, a vendéglátó országban is gyakorolhatják foglalkozásukat. Az EU vonatkozó irányelveinek köszönhetően lényegében megszűnnek a diplomák, iskolai végzettséget tanúsító bizonyítványok elismerésével összefüggő hosszadalmas eljárások. Egy kivétellel azonban számolniuk kell az ügyben érintetteknek. Ha tetemes különbségek mutatkoznak a képzés időtartamát, illetve a tanulmányok tartalmait illetően, akkor az illetékes hatóságok igazolást kérhetnek a szakmai tapasztalatokról, vagy az állásra jelentkezőnek alkalmassági vizsgát kell letennie. Azt nem lehet viszont megkövetelni, hogy a befogadó ország a teljes képzést kérje számon, tehát a teljes tanulmányi időt ismételtesse meg az állásra jelentkezővel. A körülmények ismerőjeként állítom, hogy a magyar testnevelő tanári diploma egyenértékű az EU-tagországokban kiadottakkal.

A sport területén a szakképzés, edzőképzés szabályozása a tagországok ügye. Ma még nem lehet valamennyi sportágra érvényes, egységes és megközelítően azonos értékű képzési és oktatási rendszert létrehozni. Az Európai Bizottság illetékes munkacsoportja jelenleg dolgozik egy olyan katalóguson, amely összehasonlító áttekintést nyújt a sport

területén létező szakmai minősítésekről és a szükséges kritériumokról. Érdemes ezért óvatosnak lenni a sportági edzőképző központok felállítását, létrehozását illetően.

Vállalkozás, profi sportegyesület

Vállalaton értjük azokat a gazdasági tevékenységet folytató egységeket, esetünkben gazdasági tevékenységet is végző sportegyesületeket, sportklubokat, amelyek árucikkek előállításával vagy elosztásával, illetőleg szolgáltatások, belépődíjas versenyek, mérkőzések, bevételt adó reklám, TV-ügyletek lebonyolításával foglalkoznak.

Bár az EU a profi sportegyesület fogalmát még nem tisztázta, mivel egyelőre nem szerepel a sport az alapszerződés jogrendjében, a fent leírt vállalati meghatározás vonatkozik a sportegyesületre, amennyiben gazdasági tevékenységet folytat. Abban az esetben is vállalati, tehát profi kategóriába tartozik a sportegyesület, ha tevékenysége keretében például gyermek, serdülő, ifjúsági csapatokat foglalkoztat, vagy egyéb szabadidős elfoglaltságokat is szervez, tehát az EU-jog értelmében vállalatként kell kezelni. Ezen a minősítésen a közhasznúsági elvnek az egyesületi alapszabályzatban való rögzítése sem változtat. Amennyiben tehát valamely sportegyesület nyereséget termel, kétségtelenül vállalkozási tevékenységet folytat, azaz profi sportegyesületként kezelendő. A jelenlegi gyakorlat szerint ezen a téren nincs közmegegyezés a tagországok között.

Ma még nincs egyértelmű elhatárolás az amatőr és a profi sportegyesületeket illetően. Az EU Bizottság döntése, állásfoglalása ezen a területen feltétlenül időszerű, mert pontosan meg kell határozni, ki és milyen feltételek mellett kaphat támogatást a sportban az EU-tól. Feltehetően az Európai Közösség Bírósága dönt majd a profi sportegyesület fogalmi meghatározásáról. Ha a sportszövetségek vállalkozóként folytatják tevékenységük egy részét, tehát nyereséget termelnek, a fent leírtak alapján ők is profi minősítést kapnak. A sportegyesületek államtól származó pénzbeli támogatását – EU szakértők szerint – a legtöbb esetben kulturális, szociális vagy sport-szempontokat figyelembevevő okokból indokolni lehet. Az ilyen állami támogatás normális esetben nem veszélyezteti a gazdasági versenyt.

Doppingellenes harc

A doppingellenes küzdelemnek nemcsak nevelési, etikai, fair play ösztönzői vannak. Az EU belső piac határainak megnyitása kedvezett a drogokkal, a doppinggal való visszaélésnek. Könnyebbé vált – remélhetőleg átmenetileg – a dopping-kereskedelem. A doppinghasználattal, ellenőrzéssel összefüggő ügyek, feladatok, jogszabályok nem tartoznak ugyan az EU Bizottság hatáskörébe, de a doppingolás sérti az EU azon előírásait, amelyek az egészséget óvó termékekről és gyógyszerekről szólnak. Talán ezért kezdeményezte az EU-tanács 1990-ben határozat kiadását, amely a ‚Közösségi intézkedés a sportbeli doppingolás ellen folytatott harc előmozdítására' címet viseli. Az EU Bizottság ‚A dopping a sportban' témáról szóló közleménye 1991-ben jelent meg, amelyben egy nemzetközi dopping-ellenes egyezmény létrehozására tesz javaslatot. Egyúttal csatlakozik a NOB által kiadott Anti-Dopping Chartához, valamint az UNESCO ajánlásaihoz. Ezek a javaslatok, egyezmények szolgáltak alapul a Nemzetközi Dopping Ügynökség létrehozásához 1999 tavaszán.

Az Európai Parlament 1994-ben jelentést fogadott el. Eszerint a doppingellenes küzdelemben a következő célokat kell kitűzni:

– a tagországokban érvényben lévő, tiltott teljesítményfokozó szerekre vonatkozó listák, szabályok összhangjának megteremtése;
– a doppingellenőrzési eljárások tökéletesítése,
– a doppingszerek forgalmazásának hatékonyabb ellenőrzése,

– a vétkesek elleni szankciók eredményességének növelése,
– a megelőzés, felvilágosítás javítása, főként a fiatalok körében.

A doppingellenes küzdelem hatékonyságának növelése érdekében az EU Bizottság az Európa Tanáccsal, a NOB -bal közösen Fair Play kampányt kezdeményezett a „Becsületes Játék" érdekében, amelynek jelmondatát a Magyar Olimpiai Bizottság is magáévá tette.

A doppingellenes küzdelem hatékonyságát segíti a törvényhozás, az igazságszolgáltatás és a jogtudomány. Egyes bírói döntések és jogorvoslatok nemzetközi visszhangot keltettek. Mindez jelzi, hogy a doppingügyek körüli vitában interdiszciplináris kommunikációra, jól érthető közös nyelvre van szükség. A helyzet ugyanis az, hogy sportorvosi, természettudományos, valamint magatartás-tudományi felismeréseket, gazdasági nyomást és nem utolsósorban jogi szabályozást kell egymással összhangba hozni. Ebben a bonyolult folyamatban szét kell választani, majd összehangolni a nemzetközi és a hazai sportszervezetek belső önszabályozó tevékenységét és az állam külső szabályozását. Mind az önszabályozásban, mind az állami szabályozásban ma még jelentősek az eltérések. Nem megoldott, legalábbis nem egyértelmű a dopping-ellenőrzés finanszírozása sem. Nem világos az, hogy milyen körre terjedjen az edzés közbeni ellenőrzés. Mindezek tudatában fokozott óvatosságot, nagy körültekintést követelt volna az a magyar kormányrendelet, amelyet 1998-ban léptettek életbe.

A 86/1998. évi (V. 6.) kormányrendelet „A meg nem engedett teljesítményfokozó szerek, készítmények és módszerek használata tilalmának szabályozásáról", valamint az Európa Tanács Anti-Dopping Konvenciója, amelyre a kormányrendelet épül, nincs kellő összhangban egymással. Az elégtelen szabályozási háttér miatt zavarok keletkezhetnek a felmerülő doppingesetek megítélésében, szankcionálásában.

Természetesen a jogharmonizáció nehéz, bonyolult feladat. A jogtudomány, a sporttudomány, valamint az orvostudomány képviselőinek ezért szorosan együtt kell működniük, például a dopping- és drogszabályozás kérdéseiben.

Problémák az európai sportban

A sportfejlődés konfliktusokat, megoldatlan problémákat is felszínre hozott a gazdaságilag fejlett országokban. A problémák többségével a hazai sportnak is szembe kell néznie. Csökken a sportban a hagyományos értékek – amatőrizmus, Fair Play – befolyása. Ez a remélhetően átmeneti értékválság mérsékli a társadalom megbecsülését, támogatási kedvét, rontja a lakosság sporthoz fűződő értéktudatát. A tömegtájékoztatás egyoldalúan fordul a csúcsteljesítmények, ezzel együtt a sportban felmerülő negatív jelenségek felé: dopping-botrányok, vesztegetési ügyek stb. A média révén nő a feszültség a szponzorok által támogatott sportágak és a csupán közpénzekből támogatott sportágak között. Az utóbbiak nehezen tudják fenntartani magukat, szemben az úgynevezett látványsportokkal. A teljesítményfokozás lehetősége fokozatosan mérséklődik, mert a sportolók az emberi szervezet biológiai alkalmazkodásának élettani határai közelébe értek. Ugyanakkor a sportban nyújtott teljesítmény a sportoló gazdasági értelemben vett tőkéje. Ha ez a tőke nem gyarapszik, vagyis a sportteljesítmény stagnál, akkor a pénzvilág és annak elvárásai összeütközésbe kerülnek a sportoló érdekeivel. A két fél konfliktusa a tapasztalatok szerint nehezen kerülhető el. A doppingellenőrzés és a doppinggyártás között ma sincs egyensúly. A közeljövő kilátásai sem biztatóak. Ugyanakkor a doppingellenőrzés költségei exponenciálisan növekednek. Az említett ellentmondásokat külső impulzusokkal, mindenekelőtt sporttudományos kutatásokkal, korszerű edzésmódszerekkel lehet feloldani. Az európai integráció jó lehetőséget adhat a sporttudományos kutatások összehangolására is.